

kot pri Vavpotiču in Veselu. Pri prvem delu navedene vrste naših umetnikov je glavno veselje nad osvojitvijo ene poti zunanjega sveta, ki so si ga s svojimi zmožnostmi v eni ali drugi smeri priborili od narave, pri drugem delu pa stopa tudi duševna stran v ospredje, ki se potencira pri Veselu do koncepcij, ki nam niso neposredno jasne ali pa se nam zdi ta rešitev skoro banalna (krotenje moči; usoda umetnikova), ker so bili kljub temu nagli akti v različnih pozah za Vesela važnejši kot pa ideja v svoji nujni jasnosti. — Poleg te centralne skupine zadnje razstave moramo med slikarji omeniti posebno Hinka Smrekarja kot karikaturista čisto nenavadnih zmožnosti za naše razmere. Vse karakteristične poteze na človeku tako porabi, da je vtis izboren; njegov duh je silno prožen, zato tudi ne zapade šabloni in najde vedno novih duhovitih motivov na svojih »modelih«. Ta duševna prožnost ga vodi tudi na polje pravljичne ilustracije, toda ta se mu posreči le, kadar je tudi humoristična, samo naivna mu pa ne odgovarja posebno. — Tratnik je razstavil samo eno veliko risbo »Obupana mati«, ki je pa ena najsilnejše učinkujočih reči na razstavi. — Gaspari je primitiven umetnik, ki precej dobro komponira različne narodne motive, na pot samostojnega ustvarjanja, četudi se ponuja kot narodno blago, mu ne bomo sledili. — Med slikarji opozarjata nase tudi Anica Zupanec in Perhavec, ki stremita po stopinjah svojih učiteljev za novimi načini slikarskega izražanja. Posebno Anica Z. se mi zdi prav spretna učenka Weissgärberjeva. — Tudi kiparjev ne smemo prezreti. Za izrazom stremi med njimi posebno Dolinar, ki rad poizkuša svojo silo na portretu. Markantno delo je Jakopič. Štefic je začetnik, a že ob teh začetkih se mi zdi, da stopijo daleč v ozadje Zajčeve skice, — povodenj nagih teles, komponiranih šablonsko po potrebi kot osnutki za gipsaste kipce.

Štefic je duhovitejši in monumentalnejši v kompoziciji in izvedbi. — To je kratka slika zadnje razstave. Dokazuje, da našim umetnikom ne manjka resnosti, duševne sile in tehnične spretnosti. Naše občinstvo gre sicer v razstavo, a ko se vrne, pravi, da naših umetnikov ne razume. Seveda ne, ker gre razumevat tje, kjer sploh ne gre za razumevanje. Glej, primerjaj — in uživaj to, kar ti ugaja! Druge poti ni. Kdor je ukovan v okove tradicionalnega okusa, se jih bo edino na ta način oprostil; lahko mu spišemo debele knjige, a ne bodo ga izpreobrnile, če ga ne izpreobrnejo dela sama, samo ogniti se jih ne sme. — Razstava ni zbirka najboljšega, česar so umetniki zmožni, ampak samo dokaz, da živijo, se razvijajo in mislijo v bodočnost, čeprav jih občinstvo prezira. Zato je najbolj napačen sklep, ki ga naše občinstvo izvaja, ko vidi te slike, da naši umetniki niso nič več in nič drugega zmožni kot tega, kar so razstavili. Ako razstavljajo v prvi vrsti skice, sklepa občinstvo, da niso zmožni celotnih slik, ali celo, da so preleni zanje; ako razstavljajo samo posvetne predmete, — da niso zmožni dela za cerkve itd. Takih napačnih konsekvenc bi lahko več naštel. Zato bi se mi zdelo jako umestno ako bi tudi tozadevno enkrat naši slikarji, kiparji in arhitekti, kolikor se jih je oprostilo okov zastarelega okusa, pokazali svoje misli in načrte. To bi vzbudilo javno diskusijo, in naj bi bila ta v posameznih slučajih s stališča umetnika še tako malenkostna, da, celo pogosto smešna — korist bi bila gotovo obojestranska, posebno pa stvarna. Po naših cerkvah se še veliko slika, a žal večjidel tako, da bo mogoče že prihodnja generacija odstranjala ta dela, ker ni nobenega dvoma, da se širi iz velikih mest boljši okus, ki bo enkrat pravtako kot danes izobrazba prodrl v najširše sloje."

Dr. Fr. Stelè.

BOLGARI POBIRAJO MRLIČE PRED ČATALDŽO.